

BISERICA și ȘCOLA.

Foiă bisericească, școlastică, literară și economică.

Iese odată în săptămână: DUMINECA.

PREȚUL ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 5 fl.—cr., pe 1/2 an 2 fl. 50 cr.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 14 fr., pe jumătate an 7 franci.

PREȚUL INSERȚIUNILOR:

Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin
cam 150 cuvinte 3 fl.; până la 200 cuvinte 4 fl.;
și mai sus 5 fl v. a.

Correspondențele se se adreseze Redacțiunei.

„BISERICA și ȘCOLA.“

Er banii de prenumerațiune la
TIPOGRAFIA DIECESANĂ în ARAD.

Sinodul eparchial aradan.

(Continuare.)

În ședința a opta, ținută la 1/13 Maiu 1894 înainte de amăzi s'a pus la ordinea zilei reportul comisiunii școlare. Raportorul comisiunii Ioan Lengher după o scurtă introducere cetesce raportul senatului școlar dela Arad, carele la propunerea comisiunii se iea în general la cunoscință, cu adaosul propus de comisiune, ca pre viitoriu să se inducă în raportul senatului școlar și momentele, cari se referesc la cântările bisericesci, și la asilele de copii.

În ședința a noua ținută la 1/13 Maiu a. c. la 4 ore după amăzi se continuă raportul comisiunii școlare asupra raportului senatului școlastic dela Consistoriul din Arad, și sinodul la propunerea comisiunii a luat următoarele concluse:

Cu privire la arătarea senatului școlariu dela Arad, că a satisfăcut conclusului sinodul nru 40 din anul trecut, referitoriu la reuniunile învățătorești, — sinodul enunciază în general, că cauzele față de guvern să se rezolve cât se poate mai grabnic, și în cestiunea reuniunilor învățătorești să se facă o nouă reprezentațiune către guvern.

Cu privire la cărțile didactice, ce sunt a-se introduce ca manuale în școlele noastre elementare sinodul institue o comisiune anchetară de 6 membri sub presidiul Pré Sântiei Sale, părintelui Episcop diecesan Ioan Mețian, carea să aibă chemarea a-se îngriji de censurarea cărților didactice din toate obiectele de învățământ, și numai cărțile, ce se vor recomanda prin această comisiune să se admită ca manuale didactice în școlele noastre.

Cu privire la raportul senatului școlar, că n'a potut esecuta conclusul sinodal de sub Nru 44 din anul trecut referitoriu la fundațiunea „Balla“, din motivul, că n'a aflat actele, comisiunea școlară prin Raportorul Paul Rotariu arată, că a aflat actele, și sinodul transpune actele consistoriului cu înviațiunea, ca să esecute conclusele sinodale,

luate în această afacere în anii anteriori; ér cu privire la cestiunea zidirii școlare din comuna Șuşanovăț în protopresviteratul Belințului sinodul avisază Consistoriul să reguleze această afacere rămânând pe baza indicată în actul improtocolat la Consistoriul din Arad sub Nr. 1706 din anul 1889, și să reclame drepturile comunii noastre bisericesci pre cale amică, eventualminte pre cale procesuală.

Raportul consistoriului referitoriu la fundațiunea „Mitra Ungurean“ de 2000 fl. și la fundațiunea Ioan Doboș și la fundațiunea Antoniu Mocsonyi de Foen se ia la cunoscință, avisându-se Consistoriul, ca până la procsima sesiune sinodală să substernă sinodului regulamentul pentru administrarea acestor fundațiuni.

Cu privire la fundațiunea Teodor Papp sinodul luând la cunoscință, că Consistoriul în decursul anului trecut a activat această fundațiune, și a împărțit deja stipendie, avisază tot de odată Consistoriul, ca să se întregescă literile fundamentale, și să facă regulamentul pentru administrare.

Cu privire la fundațiunea Dr. Lazar Petrovici sinodul avisază Consistoriul, ca să elaboreze până la procsima sesiune sinodală regulamentul pentru administrarea acestei fundațiuni.

Pentru o mai acurată inspecțiune a școlelor noastre confesionale sinodul dispune, ca inspecțiunea școlară în întregă diecesa să-se încredințeze protopresviterilor cu îndatorirea, ca fie-care să cerceteze regulat de trei ori în an toate școlele aparținătoare cercului său, și despre cele aflate să substernă raport special Consistoriului. Pentru această lucrare protopresviterii-inspectori să se provadă cu un paușal de călătorie în sumă de 200 fl.; ér întru cât în lipsă de buget nu s'ar poté realiza această dispusețiune încă în decursul anului curent, — Consistoriul se avisază a presenta procsimului sinod eparchial un plan de organizare a inspecțiunii școlare în acest înțeles și a arăta și mijlocele necesarie pentru acest scop.

Cu privire la raportul Consistoriului, că înaltul Ministeriu de culte și instrucțiune publică a cerut, ca să se elaboreze un regulament de procedere la depunerea esamenelor de calificățiune învețătorească, — sinodul avisază Consistoriul, ca până la procsimul termin pentru depunerea esamenelor de calificățiune să elaboreze acel regulament, și apoi după aprobare să-l comunice și inspectorului regesc.

Cu privire la raportul Consistoriului, că unele comitete administrative comitatense i-au reflectat în decursul anului trecut, că în unele școle ale noastre nu s'ar propune limba magiară în măsură corespunzătoare, — sinodul avisază Consistoriul a face o reprezentățiune către guvernul țării, în carea să arăte, că nu este posibil, ca în școlele noastre să se învețe limba magiară în același grad ca în școlele de stat. Mai departe să-i-se arăte, că modul, în carele proced în unele locuri inspectorii școlari regesc vatămă autonomia bisericii noastre, și în același timp acel mod de procedere nu duce la nici un rezultat practic pe terenul instrucțiunei, — și deci din ambe aceste puncte de vedere este folositoriu și necesariu, ca atunci când inspectorii școlari regesci cercetază școlele să fiă de față și organul nostru bisericesc din parochiă.

Pentru a-se da o mai mare importanță și a-se lăți în mai mare măsură pomicultura și apicultura la poporul nostru Consistoriul se avisază a executa conclusele sinodale esistente cu deosebire concludul sinodal de sub Nr. 131 din 1890, adică să se procure un teritoriu corespunzătoriu spre acest scop, și să se dispună a-se da în măsura corespunzătoare elevilor dela institutul pedagogic-teologic instrucțiunea necesară atât teoretică, cât și practică atât în pomicultură, cât și în apicultură, și tot de odată să se pörte evidență esactă asupra modului, cum se execută în parochii ordinațiunile Consistoriului edate în această cestiune.

Cu privire la ameliorarea dotațiunilor învețătorești și în special cu privire la necesitatea, ca dotațiunea învețătorească în tot locul să se ridice la suma de 300. fl. v. a. — sinodul avisază Consistoriul a stărui, ca să constate până în Iunie anul curent, cari stațiuni au salariul cerut de legea regnicolară, mai departe să procure prin inspectorii școlari confessionali constatările oficiöse, și anume să cëră dela comunele noastre bisericesci constatările făcute de organele statului și cele făcute de organele noastre, și în cas de diferențe între constatările făcute de noi, și cele făcute de organele statului să se arăte comitetelor administrative comitatense cauze și natura diferențelor. În fine să se facă o reprezentățiune către pre venerabilul Consistoriu metropolitan, ca să hotărască, ca din colecta întreprinsă spre acest scop să ni-se pună la dispusățiune cuota, ce compete eparchiei noastre.

Cu privire la raportul Consistoriului, în carele se rată frecuentațiunea școlara în lunile din anul

școlastic curent, — sinodul avisază Consistoriul, ca pre viitoriu să arăte în raportul către sinod frecuentațiunea școlară de pre anul școlastic precedent.

Cu privire la numărul elevilor obligați a cerceta școla cuotidiană și școla de repetițiune, sinodul ia la cunoscință, că pre teritoriul apartinătoriu la jurisdicțiunea acestui Consistoriu au fost prunci obligați a cerceta școla cuotidiană : 38.569, dintre cari au fost prezenți la esamene 16.046, — obligați a cerceta școla de repetițiune au fost : 14.388, dintre cari au fost prezenți la esamene : 958.

Cu privire la raportul Consistoriului, în carele arată, că în decursul anului școlastic curent a luat în posesiune și în nemijlocita sa îngijire școla de fetițe cu internat din Arad, sinodul avisază Consistoriul, ca până la procsimul sinod să substernă un plan detaiat despre organizarea acestei școle.

Cu privire la institutul preparandial sinodul avisază Consistoriul a întreprinde cele de lipsă, ca să se deschidă și al patrulea curs preparandial.

Se pune la ordinea zilei raportul comisiunei școlare asupra raportului senatului școlar dela Oradea-mare, carea prin raportorul ei Teodor Ceontea propune, și sinodul ia la cunoscință în general raportul senatului școlar dela Oradea-mare.

Trecându-se la deșbaterea specială sinodul ia la cunoscință următoarele :

1. Senatul școlar dela Oradea-mare a ținut în decursul anului 1893, 8 ședințe, în cari sub 307 numeri seriali a resolvit tôte agendele apartinătoare la competența sa. Numarul școlelor noastre confessionale de pre teritoriul acelui Consistoriu s'a sporit cu două, și anume s'a deschis a doua școlă în comuna Tulca, și s'a redeschis școla noastră confessională din comuna Sërbi.

2. Cu privire la regularea și ameliorarea dotațiunilor învețătorești s'au avisat protopresviterii a continua regularea și ameliorarea dotațiunii învețătorești în tôte școlele submanuate, s'a dispus mai departe, ca acele comune bisericesci, cari singure nu pot presta salariul minimal prescriș de lege să se adfliceze câte două, seau trei pentru susținerea unei școle corespunzătoare ; s'a dispus a-se întreprinde o colectă pentru fondul general menit pentru ajutarea școlelor sërace. Acastă colectă este încă în curgere. Regularea salarelor învețătorești a mai succes în decursul analui trecut în 35 de comune. Conșpectul comunelor, cari nu-și pot susține din mijlocele proprii școlele confessinnole române, s'a substernut la timpul său pre venerabilului Consistoriu metropolitan. Tot de odată a dispus, ca organele noastre parochiale să substernă constatările oficiöse făcute de organele statului cu privire la dotațiunile învețătorești.

3. Cu privire la sporirea și întărirea corpului didactic, — consistoriul a dispus, ca învețătorii, dificaltați din partea organelor statului parte pentru că nu posed calificățiunea pedagogică recerută, parte

pentru că nu posed în deplină măsură limba magiară, i-a avisat a-și completa calificațiunea. Sinodul luând acest punct la cunoștință dispune tot deodată, ca în decursul ferielor anului scolastic curent să se deschidă aici în Arad un curs practic de 6 săptămâni pentru învățătorii, cari nu au calificațiune completă. Acest curs se va deschide în 10 Iulie, și va ține până la 20 August n. a. c. sub conducerea profesorilor dela institutul preparandial.

4. Pentru ameliorarea frecuențațiunii școlare și pentru înaintarea învățământului preste tot în școlile noastre confessionale au fost avisate organele subalterne a-și implini cu totă conștiințiositatea datorințele, ér inspectorii școlari au fost avisați a escurge în persoană din comună în comună pentru conducerea examenelor publice ținute în școlile noastre confessionale la finea anului trecut. Tot de odată s'au dat inspectorilor școlari inviațiunile de lipsă atât în privința conducerii examenelor, cât și în privința datelor statistice.

Pre basa datelor adunate de inspectorii școlari la fața locului cu ocașiunea ținerii examenelor publice frecuențațiunea școlară în decursul anului scolastic 1892/3 se reasumă în următorul mod :

a) În protopresviteratul Orăzii-mari cu 52 de școle, între cari 47 au fost provădute cu învățători, ér 5 vacante, au fost prunci obligați a cerceta școla cuotidiană : 3725, au frecuentat școla 2405, obligați la școla de repetițiune au fost : 1228, au frecuentat școla 248 ; ér la școlile comunale și de stat au umblat 332. Frecuențațiunea în acest protopresviterat a fost de 60 procente.

b) În protopresviteratul Pesteș, cu 36 școle confessionale au fost obligați la școla cuotidiană : 3386, au frecuentat : 1958, la școla de repetițiune au fost obligați : 1158, au frecuentat : 677. Frecuențațiunea școlară în acest protopresviterat a fost de 50 procente.

c) În protopresviteratul Tinca cu 36 școle, dintre cari 35 au fost provădute cu învățători, ér una vacanta, obligați la școla cuotidiană au fost : 3209, au cercetat școla : 1901, obligați la școla de repetițiune au fost : 1211, au frecuentat : 168, la școle com. și de stat au frecuentat : 68. Frecuențațiunea în acest protopresviterat a fost de 50 procente.

d) În protopresviteratul Beliului cu 35 de școle, dintre cari 25 au fost provădute cu învățători, ér 10 vacante, au fost obligați la școla cuotidiană : 3056, au frecuentat : 1201, obligați la școla de repetițiune au fost : 1210, au frecuentat : 77, la școle comunale și de stat au frecuentat : 16. Frecuențațiunea în acest protopresviterat a fost de 30 procente, cu două procente mai puțin ca în anul anterior.

e) În protopresviteratul Beiuș, cu 44 de școle, dintre cari 42 au fost provădute cu învățători, ér două vacante, obligați la școla cuotidiană au fost : 3383, au cercetat școla : 1463, la școla de repeti-

țiune obligați : 1231, au frecuentat : 110, la școle com. și de stat au frecuentat : 61. Frecuențațiunea în acest protopresviterat a fost de : 35 procente.

f) În protopresviteratul Vascău cu 40 de școle, dintre cari 38 au fost provădute cu învățători, ér 2 vacante, obligați la școla cuotidiană au fost : 2599, au cercetat școla 1276, la școla de repetițiune obligați : 1013, au frecuentat : 35, la alte școle au umblat : 54.

5) Tineri de confessiunea noastră au frecuentat școlile medii, și anume : gimnasiul din Oradea-mare : 33, școlile reale superioare din Or. mare : 7, gimnasiul din Beiuș : 158, gimnasiul inferior din Salonta : 10, școlile medic din Dobrițin : 3. Toți acești tineri au fost provăduți cu instrucțiune din învățământul religiunii prin catecheti înstituiți de consistoriul nostru din Oradea-mare.

6. Reuniunea districtuală învățătorească de preteritoriul Consistoriului din Oradea-mare și-a ținut în anul trecut adunarea generală la 25 Iunie, și a resoltit agendele luate în programă, ér despărțemintele cercuale s'au întrunit de câte două ori în conferințe în fiecare protopresviterat, și s'au ocupat cu bun succes de cestiuni didactice actuale.

7. Ca for disciplinar senatul școlar dela Cons. din Oradea-mare a pertractat și resoltit 10 cause disciplinare.

(Va urmă.)

Părinții și scriitorii bisericesci din veacul al patrulea.

(Continuare).

În această conclusiune a sfântului Vasile aflăm enunciat acel principiu mare : că între ómeni unitatea de vederi și de acțiune se poate produce numai prin unitatea credinței în Dumnezeu.

Din anul 361 până în anul 364 Vasiliu a petrecut retras de lume, ducând cea mai strictă viață ascetică și ocupându-se cu rugăciunea și studiul.

În anul 364 Vasiliu a fost chirotonit, încontra voii sale, de către Episcopul din Cesarea Eusebiu, întru preot, — funcțiune, pre carea o-a primit numai la sfatul amicului său de studiu Grigoriu și numai în vederea greutăților, cu carea avea să lupte biserica pe atunci încontra Arianismului. Episcopul Eusebiu îl chemase la această funcțiune, pentru ca se aibă întrânsul un bărbat vrednic, în esercițiul păstoririi credincioșilor săi. O împrejurare necunoscută a făcut însă, ca puțin timp după chirotonirea lui Vasiliu întru preot să-se nască între dânsul și Episcopul său unele divergințe. În fața acestor divergințe Vasiliu, carele în totă viața sa a avut în ve-

dere numai interesele bisericii și ale poporului, s'a retras de nou în singurătate la viața lui ascetică de mai nainte.

Chiar în acest timp biserica trecea însă prin o luptă din cele mai grele. În partea orientală domnea imperatul Valens, carele era Arian, și carele voia să înfrângă puterea ortodocsiei, și să ridice pre Arieni. Și deci la invitarea Episcopului său, Vasiliu se întorse la funcțiunea sa de preot în Cesarea, — trăind în cea mai strictă ascultare față de Episcopul său și facând mari servii bisericii.

Cu începere din timpul acest'a, Vasiliu dezvoltă o admirabilă activitate ca preot și păstoriu și ca stălp al dreptei credințe în combaterea arianismului.

În anul 368 a fost fomete mare în Cesarea.

În această grea încercare a poporului din partea lui Dumneșeu, Vasiliu este la înălțimea funcțiunii sale de preot. El ajută faptice pre săraci din averea părintescă, mângăia prin predicile sale poporul, ca se supărte cu răbdare această pedepsă a lui Dumneșeu, și prin ținuta și activitatea sa contribue, ca poporul să capete bucate și mijloce de traiu cu preturi reduse.

După mórtea Episcopului său Eusebiu, Vasiliu fu ales de Episcop în Cesarea în anul 370.

Din timpul acesta viața lui Vasiliu este din cele mai grele și mai viforose.

Biserica din Cesarea era în acest timp fortăreța ortodocsiei, și Vasiliu fusese ales de Episcop al Cesareii, și respective Metropolit al Capadociei și Exarch al Pontului, Armeniei, Galatiei, Paflagoniei și Bitiniei între grele împrejurări. O parte din Episcopi și cler și popor nu-și dedese consimțământul la alegere, ér imperatul Valens își întrebunța totă puterea, ca să-l convertescă la Arianism.

Astfelu Vasiliu trebuia pe de o parte să lupte o grea luptă contra puterii de stat și a arianilor, ér pe de altă parte să lupte în familiă, contra clericilor săi, între cari era chiar pre acest timp lipsă de disciplină.

În ambe aceste direcțiuni Vasiliu este însă la înălțimea misiunii sale.

Imperatul Valens încercă mai întâi prin procuratorul său Modestus a terorisa pre Vasiliu, ca să l convertescă la Arianism. Ținuta lui Vasiliu însă față de Modestus îi impune acestuia astfelu, încât devenind morbos, îl chiamă, ca Vasiliu să se róge pentru densusul lui Dumneșeu, ca se-și redobândescă sănătatea. Se încercă imperatul Valens însuși se-l conver-

tescă la Arianism, dar nu-i succede, și îl condamnă la ecsil. Provedința dispune însă, ca chiar în noptea, în carea Vasiliu era să fiă trimis în ecsil pruncul de șese ani al imperatului Valens se bolnăvesce, și imperatul însuși chiamă pre Vasiliu, ca să-se róge lui Dumneșeu pentru însănătoșarea pruncului său. Și esecutarea sentenței de ecsil se amână pentru totdeauna.

Scăpat prin dămna sa ținută Vasiliu de terrorismul puterii de stat, — se luptă pentru rehabilitarea disciplinii în cler și pentru restabilirea unității credinții, ér pre terenul carității creștine înființază un spital pentru bolnavi și o casă de asil pentru lucrătorii săraci, — cele dântai institute de umanitate și caritate creștinescă.

ÉR răsplata pentru toate acestea îi este, că biserica îi dă după mórtea întemplată la anul 379 titlu de Vasiliu cel mare, îl ridică între sfinți, și viața și activitatea lui pastorală este, și rămâne o viață de model pentru toate timpurile.

Viața și activitatea lui Vasiliu cel mare este o viață de model atât ca preot și păstoriu, cât și pre terenul științei teologice.

Dela Vasiliu cel mare ne-a rămas însemnate lucrări literare, și anume: mai multe omilii, o scriere de cuprins dogmatic-polemic „despre Duhul sfânt,” 5 cărți îndreptate încontra arianului Eunomiu, o liturgiă, prescurtată din liturgia lui Iacov, 300 de epistole. Trei din aceste epistole conțin dispusețiuni canonice, și sunt adoptate de biserică ca canóne ale bisericii.

6. Gregoriu teologul s'a născut la anul 330 în Nazianz. Studiile le-a facut în același timp cu Vasiliu cel mare. După terminarea studiilor se decise și densusul pentru viața contemplativă ascetică.

La anul 361 a fost chirotonit întru preot încontra voii sale prin tatăl său Gregoriu, carele era Episcop în Nazianz. După chirotonia Grigoriu fugi în pustiă, unde petrecu în rugăciune și studiu până în anul 362. În ziua învierii din acest an ținu densusul poporului ca preot prima cuvântare în biserica din Nazianz.

În această cuvântare Gregoriu își scusă înaintea poporului retragerea sa în pustiă, — arătându-i însemnătatea și greutatea răspunderii, ce o iea asupra-și preotul în fața lui Dumneșeu și a ómenilor.

După câțiva ani Gregoriu a fost chirotonit de cătră Vasiliu întru Archiereu pentru Episcopatul din

Sasima, unde a funcționat până la anul 372, când fu chemat de tatăl său Gregoriu la Nazianz, ca să fie de ajutoriu întru guvernarea Episcopiei sale. Ca coadjutor al tatălui său, Gregoriu dezvoltă o deosebită activitate, întărind poporul în credință și ajutându-l cu cuvântul și cu fapta.

La anul 374 muri tatăl său Episcopul Gregoriu, și nu mult după acesta muri și mama sa Nona. Gregoriu slăbit corporalmente prin viața sa ascetică și prin neobosita sa activitate se retrase în Seleuzia în Isauria, unde petrecu până la anul 379, când fu invitat să ocupe scaunul arhiepiscopesc din Constantinopol.

Gregoriu află biserica din Constantinopol la intrarea sa în funcțiune într-o stare disolată. Bisericile și averile bisericesti trecuseră sub timpul domniei împăratului Valens în mâinile Arianilor. El însuși trebui să locuască la început la o rudeniă a sa.

Gregoriu dezvoltă în această situațiune o activitate ca predicator și Episcop de model. Predicile sale se disting prin sublimitatea ideilor și prin frumusețea formei, așa încât erau ascultate cu plăcere nu numai de credincioșii săi, ci și de câtra contrari: ariani și păgâni, și în genere de toate clasele societății.

Într'aceea la anul 380 împăratul Teodosiu emise un edict, în carele religiunea și biserica ortodocșă se dechiară de religiune dominantă. În 24 Noevre același an imperatul veni însuși la Constantinopol, și provocă pre Episcopul arian Demophilus, ca să se declare, că primesce simbolul credinței enunțiat de sinodul dela Nicea, sau să iasă din biserică. Episcopul arian Demophil se declară pentru simbolul din Nicea, și astfel biserica ortodocșă devine singură stăpână.

La anul 381 s'a întrunit al doilea sinod ecumenic. În acest sinod Gregoriu a fost recunoscut, și ales de Arhiepiscop al Constantinopolului. Încă sub durata sinodului însăși Gregoriu abdică de funcțiune, și se întorce la bunul părintesc în Arianu, lângă Nazianz, unde dezvoltând activitate pentru biserică și întreținând corespondență cu bărbați distinși ai bisericeii, petrece până la mărtea sa întâmplată la anul 389.

Voidnd a caracteriza viața acestui bărbat constatăm, că viața și activitatea lui pastorală a corespuns întru toate cu idealul preotului, pre carele îl descrie în scrierile sale.

Dela Gregoriu teologul ne-au rămas multe scrieri

de valoare, și anume: 45 de omilii, 200 de epistole, și 500 de poesii; 5 din omiliile sale tractează despre Dumnezeu Fiul, pentru aceste 5 omilii, numite: „λόγοι θεολογικοί“ i-s'a dat numele de „teologul.“

7. Ioan Chrysostom, s'a născut la anul 347 în Antiochia din părinți nobili creștini. Tatăl său Secundus, carele ocupa o funcțiune înaltă în armată a murit curând după nascerea lui; și mama sa Anthusa și-a făcut de problemă a vieții buna educațiunea în un spirit adevărat creștinesc a fiului ei.

Din anii de studiu ai lui Ioan există puține date istorice. Ceea ce se știe din acest timp cu positivate este, că dânsul a învățat arta oratoriei în școala lui Libaniu, cel mai renumit retor păgân al timpului său, și că pre lângă oratoriă s'a ocupat în tinerețe cu deosebită predilecțiune cu studiul sfintei scripturi. Despre diligența și capacitatea dezvoltată de Ioan în oratoriă în școala lui Libaniu, amintim ca cea mai bună mărturie faptul, că întrebând fiind Libaniu de catra amicii săi, când se afla pre patul morții, că pre cine ar dori dânsul, să aibă de următoriu, le-a răspuns: „pre Ioan, dacă nu mi-lar fi răpit creștinii.“ (Sozomen h. e. VIII, 2).

După terminarea studiilor, Ioan pășese în viața publică ca avocat. Nu-i place însă a-se ocupa cu lucrurile „lumii,“ și după puțină vreme se hotărăse a-se ocupa cu lucrurile lui Dumnezeu.

Ioan se pune pre sine din acest moment în serviciul creștinismului și al bisericii creștine. Nu era însă hotărât asupra împrejurării, că ore să între în serviciul bisericii ca cleric de mir, seau ca monach. Influența decizetoriă întru resolvirea, pre carea o-a luat în această privință Ioan, dânsul însuși o ascrie mamei sale Anthusa. „Când mama a vădut aplecările mele, scrie Ioan Chrys. (în cartea s'a despre preoția I. 5). m'a luat de mână, și m'a dus în odaia, în carea m'am născut, și între șiră de lacrimi mi-a dis: fiule: a voit Dumnezeu, ca să nu me bucur multă vreme de sprijinul tatălui tău; mărtea lui a urmat îndată după durerile mele, întru care te-am născut; făcându-te pre tine pré timpuriu orfan, și pre mine văduvă. Durerile văduviei le cunosc numai cel ce le-a suferit. Dacă bărbatul murind lasă după sine văduvei o fetiță, acesta face cu adevărat multă grijă mamei, însă nici pre departe crescerea fetei nu este împreună cu cheltuieli și supărare, precum este crescerea unui fecior, pentru că crescerea unui fecior este împreună cu mii și mii de griji și supărări. Cu toate acestea nimic nu m'a po-

tut îndupleca, ca eu să-mă căsătoresc a doua oră, seau să aduc un alt bărbat în casa tatălui tău. Eu am răbdat și am suferit toate, incredințându-mă ajutorului lui Dumnezeu, și având mângăierea, că privind la tine vedeam chipul tatălui tău, pre carele îl portam în inima mea. De aceea tu ai fost bucuria mea, până când erai prunc mic, și încă nu poteai vorbi. Acum cer dela tine o unică mulțămită, și anume ca să nu mă faci pentru a doua oră văduvă, și să nu descești în mine de nou durerea, pre carea abia o-am potut potoli. Ascéptă să mor, pentru că mórtea mea póte că nu este departe. După ce însé mă vei fi predat pământului, și ósele mele vor zacé alătură cu ósele tatălui tău, atunci mergi unde voiesci. Până când însé voiu fi în viéță rămâni la mine, ca să nu vatămi pre Dumnezeu fără motiv, părăsind pre mama ta, carea nu merită acésta dela tine. Eu nu voiesc, ca tu să intri în grijile lumii; din contră doresc, ca tu să-ai tótă liniscea sufletéscă, și chiar acésta trebuie să-te rețină, dacă nu altceva. Tu poți să fii iubit de mii de ómeni. Te asiguréz însé, că nimenea nu-ți va poté da atáta libertate și liniscea ca mine, pentru că nu este nimenea pre acest pământ, carele să pórté în inima sa pacea și onórea ta ca mine.“

Am înregistrat aici aceste cuvinte de mamă, pentru că să luăm cunoscință, că Ioan, omul disciplinei creștinesci în tótă viéța sa, s'a supus disciplinei casnice familiare, cuvântului și dorinței mamei sale; și deși avea dorința a intra în tagma monachală, a preferit a intra în clerul de mir.

Episcopul Melețiu din mânilé căruia primise după terminarea studiilor botezul, îl chirotesi de cetățu. În acéstă calitate zelul său creștinesc și frumósele sale calități spirituale atraseră în grabă atențiunea lumii creștine asupra sa; și devenind mai multe episcopii din jurul Antiochiei în vacanță, — ochii comunelor bisericesci se îndreptară asupra densusului și a amicului său Vasiliu (cel mare), — deși nici unul dintr'ênșii nu avea etatea canonică. Într'a ceea așa se pare, mama sa Anthusa a trecut la cele eterne, ér Ioan părăsesce Antiochia, și merge în munții antiocheni, unde petrece șése ani în retragere, ocupându-se cu studiul și viéța ascetică; dar sdruncinându-și sănătatea la anul 380 s'a rentors în Antiochia, și a fost chirotonit de Episcopul Melețiu întrú diacon. Ca diacon a funcționat șése ani desvoltând o însemnată activitate literară și pastorală întrú îngrijirea și mângăierea credincioșilor.

La anul 386 a fost chirotonit întrú preot de

Episcopul Flavian. Ca preot este la înălțimea misiunii, — punénd în aplicare cu tótă puterea conștiinței și demnității ideile sale evanghelice depuse de densusul în cartea sa intitulată „despre preoțiă.“ Ca preot este predicator de model, carele scie îmbina trebuințele poporului cu doctrina evangheliei, ca păstoriu este părinte, care priveghéză în mod neadormit asupra turmei sale, ajutându-o cu sfatul și cu cuvântul; ér ca severșitoriu al cultului public dumnezeesc este o inimă adevérat religiósă imbinată cu profundă erudițiune teologică, și prin acestea se face pre sine adevérat organ mijlocitoriu între om și Dumnezeu.

În calitate de preot a funcționat Chrysostom 12 ani, de o potrivă iubit și prețuit de Episcopul și de poporul său. Tot în timpul acesta a scris o mulțime de tractate de adevérată valóre literară.

La anul 397 devenind în vacanță scaunul arhieriscopesc din Constantinopol, — densusul fú ales de Arhieriscop prin voința unanimă a împératului Arcadiu, a clerului și a poporului. Ioan a fost condus în noua sa funcțiune numai printr'o vicleniă. A fost adecă chiămat afară din cetate, și pus într'o trăsură, carea stetea gata, și condus la Constantinopol, unde se făcuseră tóte pregătirile pentru chirotonia sa întrú Episcop.

Noua sa funcțiune era cea dântăi funcțiune Archieréscă în partea orientală a bisericii creștine, funcțiune greu de implinit mai cu sémă între împrejurările, în cari se găsea pre atunci starea religiósă-morală a poporului din capitală, carele era aplecat mai mult la pompă esternă, decât condus de puterea religiósă-morală a bisericii și evangheliei Domnului, care putere era programul de viéță al lui Chrisostom.

În Constantinopol lumea era deprinsă, să védă pre Episcop cercetând curtea împératéscă, cercurile aristocratice și ospetele bogăților, și preste tot desvoltând splendóre și eleganță. Chrys. evita tóte acestea, și trăia retras, și venitele Episcopiei le întrebunța în parte mare pentru fapte de caritate creștinescă.

Față de cler și față de popor direcțiunea și strădania densusului era îndreptată de a străplânta în viéța practică virtuțile creștine, pre cari densusul le propaga în mod neobosit cu fapta și cu cuvântul, — combaténd cu tótă asprimea viciele, și cu deosebire: lăcomia, vanitatea, intriga și alergarea după spectacole.

În ținuta sa față de puterea statului Chrysostom apără cu totă puterea autonomia bisericească. Se întâmplă adecă, că în anii cei dântăi ai Episcopiei sale la sfatul consulului Eutropiu, împăratul Arcadie detrage bisericii dreptul de asil. Chrysostom își ridică cu totă puterea glasul contra acestei dispusețiuni, dar fără succes. Nu mult după acesta însă cade în disgrăție Eutropiu, și el însuși este silit să caute refugiu în biserică. Soldații se grămădesc asupra bisericii, și cer estradarea lui Eutropiu, ca se-l omóre. Episcopul însă îl ia în apărare; și în Domineca următoră ține poporului adunat în număr mare în biserică o cuvântare, în carea arătă, și desvôltă nestatornicia bunurilor și rangurilor lumii acesteia.

După câteva zile nemai sêmțindu-se Eutropiu sigur în biserică, a scăpat cu fuga, și a mers în insula Cipru, unde din porunca următorului său în consulat Gainas a fost omorît.

În Dumineca cea mai de aproape după mórtea lui Eutropiu ținu Chrysostom o cuvântare, în carea desvôltă și dovedi caracterul neschimbăcios și vecinic al bisericii creștine față cu schimbările, la cari sunt nentrerupt espuse aședemintele omenesci. În această cuvântare, ȳice Chrysostom între altele următoarele: „Înainte cu câteva zile biserică era asediata. În palatul împăratului era spaimă; biserică era însă în singuranță conform promissiunii Domnului. ȳic biserică, și sub biserică nu înțeleg locul, ci spiritul, nu înțeleg zidurile, ci legile bisericii; pentru că biserică nu o formeză zidurile și coperișul, ci credința și viața. Cel ce a fost trădat nu a fost trădat de biserică, pentru că dacă nu ar fi părăsit biserică, nu ar fi fost trădat. Biserică nu l'a părăsit, ci el a părăsit biserică. Nimic nu se pôte asemăna cu biserică. Zidurile ei după timp se învechesc, biserică însă nu îmbetrănesc nici odată. Zidurile se pot dărîma de barbari, biserică însă nu o pot birui nici spiritele cele rele. Ceea ce ȳic eu în această privință nu sunt vorbe de laudă, ci adevăr. Toți cei ce au atăcat biserică s'au nimicit înșiși pre ei. Biserică însă și-a ridicat capul ei spre Ceriuri. Biserică dispune de o astfelu de mărire, că: dacă este atacată, învinge, dacă este insultată, apare cu atât mai măreță; biserică pôte primi lovituri și rane, dar nu pôte fi supusă; biserică pôte fi aruncată de valuri încóce și încolo, dar nu pôte fi nimicită.”

Înr'aceea se întâmplă cu Chrysostom ceea ce aproape de regulă se întâmplă cu toți ómenii de adevărată valóre pre terenul vieții și desvôltării po-

pórelor. Succesele obținute de densus prin ținuta sa demnă și nebosita sa activitate pastorală îi fac mulți dușmani, cari ținesc a-l nimici. În fruntea acestor dușmani se pune Episcopul Alexandriei Teofil și împărătesa Eudoxia. În urma intrigelor țesute de acesti doi, Ioan a fost depus de un sinod anticanic, sub pretext, că ar fi vătămât pre împărătesa Eudoxia, prin ce s'a făcut vinovat de înaltă trădare.

Împăratul a aprobat această sentență, și l'a trimis în esiliu. Aușind de acesta poporul s'a revoltat, și s'a grămădit din tóte părțile în biserică, ca să împedecă depărtarea Episcopului său. În fața acestei situațiuni Ioan, carele era resolut a-se supune forții, ține poporului o cuvântare, carea este și remăne o vecinică marturiă asupra ideilor lui despre viața și mórte, despre puterea darului preoției, și despre reportul evangelic dintre Arhieru și poporul său.

A treia zi dupa condamnare Ioan Chrys. cedând puterii a fost deportat. Inimicii lui au triumfat; dar nemulțămirea poporului creștea; și întâmplându-se în nóptea următoră un cutremur de pământ la rugarea împărătesei fû rechemat acasă de împăratul Arcadie; ér dușmanii lui trebuiră să fugă din Constantinopol, ca se scape de furia poporului.

(Va urma.)

D I V E R S E.

* *Casă parochială nouă.* Înregistrăm cu plăcere, că la stăruința parintelui Georgiu Rusu din Chelmac credincioșii nostri din numita comună oferind un venit lateral din ierbăritul comunal pre seama sfintei biserici, din acel venit au zidit o frumósă casă parochială, carea în 15,27 Maiu a. c. s'a sfințit și predat destinațiunei, — oficiând în această zi santa liturgiă în biserică din Chelmac, precum și la actul sfințirii casei parochiale părintele protopresviter Voicu Hamsea, asistat de preoții: Georriu Rusu din Chelmac, Vasiliu Dehelean din Ususéu și Valeriu Maleș din Belotinț. Cântările rituale le-au esecutat învățătorii: Vasiliu Bogoiu din Belotinț și Teodor Popa din Chelmac.

Felicităm pre frații nostri din Chelmac pentru jertfa adusă pre altariul sfintei nostre biserici prin zidirea noiei case parochiale, și dorim ca această creștinăscă faptă a Chelmacanilor să aibă câti mai mulți imitatori!

* *Himen.* Dl Paul Rozvan, inginer diplomat în Arad și dșóra Minerva Herbay își vor serba cununia Marți în 5 lunie n. a. c. la 6 óre d. a. în biserică noastră catedrală din Arad.

Felicitările nóstre!

* *Representațiune teatrală îmbinată cu petrecere de joc* arangéza tinerimea meseriașă română

din Arad sub conducerea învățătorului Nicolae Stefu, Luni a doua și de Rosalii, 18 Iunie nou a. c. în sala din pădurița orașului, o reprezentațiune teatrală împreună cu petrecere de joc. Se va reprezenta piesa: „Sărăciă lăcșă, comediă populară într'un act de Iosif Vulcan. — Începutul la 9 ore sêra. Comitetul arangiator sub presi-diuł dluı advocat Petru Truția a emis deja invitările pentru această petrecere.

Concurs.

Pentru deplinirea definitivă a postului învățătoresc la șcôla confesională gr. or. rom. din **Teeș**, comitatul Timiș, se escrie concurs cu termin de alegere pe **29 Iunie (il Iulie) 1894.**

Emolumintele sunt: în numărariu 210 fl., în bucate 28 meți, parte grâu, parte cucuruz; 2¹/₂ jugere pământ; 24 metri lemne din cari se încălzeșce și sala de învățământ; pentru conferințe 6 fl., și paușal de scris 5 fl.

Recursele sunt a se adresa părintelui protopop George Crăciunescu în Belinez, per Kiszetó; având recurenții a se presenta în vre-o Duminecă, ori sêrbătore în biserica locală, spre a-și arêta desteritatea în tipic și cântările bisericesci.

Teeș, din ședința comitetului parochial ținută în 12/24 Maiu 1894.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine: G. CRĂCIUNESCU, m. p. protopresviter.

—□—

Pentru deplinirea parochiei vacante din comuna **Ohaba-sêrbescă**, protopresviteratul Lipovei, prin această se escrie concurs cu termin de **30 zile dela prima publicare.**

Emolumintele împreunate cu acesta parochiă sunt:

1) Una sesiune parochială de 30 jugere, parte pământ arêtoriu, parte fênaț, cu un venit anual de 250 fl., 2) Birul și stola usuată computeate în venit mediu anual 240 fl., 3) Un plaț parochial cu un venit anual de 10 fl., la olaltă un venit anual aproximativ de 500 fl. v. a.

Recursele ajustate conform prescrielor stat. org. și adresate comitetului parochial din Ohaba-sêrbescă, se se trâmită subscrisului protopresviter în B.-Lippa, până la terminul susindicat, având recurenții îndătorirea, de a se presenta în vre-o Duminecă ori sêrbătore în sfânta biserică din Ohaba-sêrbescă spre a-și arêta desteritate în cele rituale.

Ohaba-sêrbescă, 1/13 Aprilie 1894.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine: VOICU HAMSEA, m. p. protopresv.

—□—

Sê escrie concurs nou pentru stațiunea învățătorescă superiôră din comuna **Ecica-română**, protopresviteratul Banat-Comloșului (Nagy-Komlós), comitatul Torontal, — cu termin de alegere pe Duminecă la **24 Iuliu v. (5 August n.) c.**, până când recurenții au a-și înainta recursele lor la Pré Onoratul Domn inspector școlar în Banat-Komlós, și au a se presenta până atunci în vre-o Duminecă sau vre-o sêrbătore în sfânta biserică din loc spre a-și arêta desteritatea în cântări și tipic.

Emolumintele sunt: 1) În bani gata 250 fl. 50 cr.; 2) 20 cubule sau 13 Hectolitre grâu curat; 3) 20 cu-

bule sau 13 Hectolitre cucuruz în bômbe; 4) 4¹/₂ jughere pământ arêtoriu; 5) Relut anual pentru cortel până se va face cortel 40 fl., 400 □ stângdni grădiuă de legumi. 6) 12 fl. diurnă pentru conferințe învățătoresci; 7) 5 fl. paușal pentru scripturistică și 8) Dela înmormântări are 50 cr. asemenea și dela părăstas.

Dela competenți se poftesca se aibă atestat despre portarea morală și condnita lor de până acum; despre cualificațiunea de învățator; cualificațiunea din limba maghiară; cel puțin 2 clase gimnasiale sau reale, eei cu mai multe clase vor fi preferiți și cunostințe de note spre conducerea corului esistent.

Dat în Ecica-română, la 8 Maiu st. v. 1894.

Nicolau Magda, m. p. Valeriu Ghilazanu, m. p.
președinte. not. com. par.

În conțelegere cu mine: PAUL MIULESCU, m. p.
protopop, inspector școlar.

—□—

Pentru deplinirea postului de protopresviter al **Chișineului**, pe basa conclusului luat de concernintele comitet protopresviteral în ședința sa dela 24 Martie a. c. se escrie concurs cu termin de **35 de zile dela prima publicare** în „Biserica și Șcôla.“

Emolumintele împreunate cu acest post sunt:

I. Din parochia protopresviterală din Chișineu:

a) birul preoțesc dela 120 case câte una măsură grâu, ér' dela 89 case câte jumătate măsură grâu.
b) venitul stolar.
c) venitul sessiei și a grădinei parochiale.

II. Din protopresviterat:

a) dela fie-care paroch ori administrator parochial, titulo „bir protopopesce“ câte 2 fl. 10 cr.
b) tacsă ședulară dela cununii.
c) competența pentru revisiunea socoților parochiei la fața locului câte 5 fl. dela fie-care comună.
d) pentru susținerea cancelariei protopresviterale contribuire dela tract până la 200 fl. v. a.

Din acestea emoluminte alegêndul protopresbiter conform conclusului consist. dto 29 Dec. 1892 Nr. 5951, va contribui la pensiunarea emeritului protopresviter Petru Chirilescu cu suma anuală de 300 fl. v. a. solvinđi la cassa consistorială din Arad în rate semestrale, pre tot timpul cât va dura lipsa de pensiune.

Aspiranții la acest post de protopresviter-paroch, se avisêză a subșterne în terminul indicat subscrisului Consistoriu recursele lor instruite cu documentele despre cualificațiunea normată prin §-l 53 din statutul organic și conclusul congresual Nr. prot. 111. din 1888, și anume: cu documentele, că poșed cualificațiunea pentru concurenții la parochiile de clasa primă, prescrișă prin Regulamentul pentru parochii, că au depus essamenul de maturitate și că au implinit cel puțin cinci ani în serviciul bisericesc sêu școlariu cu succes deplin. mulțamitoriu, și că prin zelul și diligența lor s'au distins în rezultatul activității pre terenul bisericesc și școlar.

Arad, din ședința consistorială dela 21 Aprilie, v. 1894.

Consistoriul eparchiei gr. or. române
din Arad.

—□—